

SP.

GRIP

OP HET HOGELAND

Inhoud

Inleiding	2
Onze visie	3
Grip op veiligheid	4
Veiligheid en mijnbouwschade	4
Veiligheid in de buurt	4
Veilig opgroeien.....	5
Verkeersveiligheid	5
Drank- en drugsmisbruik	6
Een aardbevingsbestendig(er) Hogeland	7
Schade aan mensen en stenen	7
De gemeente en versterken	8
Compenseren	9
Grip op het Hogeland, inwonerkraft	10
Samen op het Hogeland	12
Participatie.....	13
Het Hogeland biedt ruimte aan bedrijvigheid	14
MKB vriendelijke gemeente.....	15
Ontwikkelingen en industrie.....	15
Armoede	16
Zorg voor iedereen	17
Mantelzorg.....	18
Jeugd.....	18
Jeugdzorg en jeugdhulp	19
Nieuwkomers.....	20
Grip op groen en duurzaamheid	21
Energie en duurzaamheid	23
Afval	24
Grip op energiearmoede.....	24
Asbestvrij vanaf 2024	25
Duurzaam bouwen en wonen	26
Duurzaam vervoer	26
Elektrische auto's en laadpalen	26
Slim reizen.....	26
Doelgroepenvervoer	26
Ontspannen op het Hogeland	27
Sport.....	29
Ingezoomd op het Hogeland	30
Voorbeelden	31
De SP komt ook na de verkiezingen langs	33

Inleiding

“Grip” staat voor zeggenschap over eigen buurt en gemeente.

In een grote gemeente als het Hogeland, met bijna 50.000 inwoners, is het voor inwoners lastig om contact te houden met de gemeente. Dat geldt andersom natuurlijk ook.

De gemeente het Hogeland telt vijftig dorpen, en een flink aantal buurtschappen en kernen. Voor politiek, bestuur en beleidsmedewerkers is het onmogelijk exact te volgen wat er in al die dorpen leeft. Tegelijkertijd leven we in een tijd waar inwoners samen steeds beter dan het gekozen bestuur en de ambtenaren weten wat er belangrijk is voor hun dorp en de inwoners.

In veel gevallen hebben actieve inwoners lokaal niet alleen meer kennis over een aantal problemen dan bestuurders maar nemen ze ook initiatief voor verbetering. Bovendien wordt de komende vier jaar veel van inwoners gevraagd op het gebied van veranderingsprocessen als energietransitie, versterking van woningen om gevolgen van de gaswinning tegen te gaan, behoud van monumenten, karakteristieke panden en allerlei leefbaarheids-knelpunten op de langere termijn.

Als input voor dit verkiezingsprogramma zijn we twee maanden lang in gesprek geweest met mensen die wonen en/of werken op het Hogeland. Van boer tot moeder, van zorgmanager tot dwarsdenker, van ambulancemedewerker tot kunstenaar.

Op zoek naar gedeelde zorgen, maar vooral op zoek naar gedeelde oplossingen en toekomstvisie. Een visie op een nieuwe gemeente die solidariteit kan organiseren als uiting van gezamenlijke kracht.

Ook ná de verkiezingen blijft de SP deze “grip-gesprekken” voeren. Voor ons, voor u, voor elkaar. Grip krijg je pas als er begrip is en als je in gesprek blijft.

Van de SP mag u verwachten dat we *met* mensen praten in plaats van *over* mensen. Dat we graag willen weten wat u ergens van vindt en wat u ons wilt meegeven aan wijsheden, tips en adviezen. Samen weten we, kunnen we, en bereiken we meer.

LEESWIJZER: Op onze website hethogeland.sp.nl vindt u de verdieping en onderbouwing van dit programma.

Onze visie

De Socialistische Partij streeft naar een samenleving waarin onze inwoners meer grip krijgen op hun omgeving en hun leven. Daarvoor strijden we landelijk maar ook lokaal.

We zetten mensen niet in hun kracht maar geven ze de ruimte om die kracht te gebruiken.

De komende vier jaren is het zaak een solide basis te leggen voor het Hogeland. Waarbij wij inspraak en zeggenschap van de mensen die wonen, leven en werken op het Hogeland als noodzakelijke vanzelfsprekendheid zien. Daarmee leggen we een basis waarop we jaren vooruit kunnen.

Zeggenschap is meer dan één keer in de zoveel tijd de kans krijgen je stem te laten gelden bij verkiezingen.

De visie van de SP voor het Hogeland is dat je samen verder komt. Wij kennen de bescheidenheid om er van uit te gaan dat wij niet per definitie alle wijsheid in pacht hebben. We vinden niet zomaar ergens iets van, we gaan op onderzoek uit en hechten grote waarde aan wat de mening is van de inwoners. Vertrouw er als overheid op dat inwoners soms nog beter dan een ambtenaar weten wat past binnen hun dorp, straat of vereniging. Neem inwoners aan de voorkant mee, maak de inwoner weer (mede)eigenaar van onze samenleving en denk daarbij goed om de kwetsbare mensen. Iedere inwoner heeft een stem, de één roept alleen wat harder dan de ander.

Met menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit als belangrijkste uitgangspunten is de SP een partij die politiek niet alleen *voor* de mensen wil bedrijven, maar vooral ook *met* de mensen. Samen zijn we ervoor verantwoordelijk dat we onze samenleving sociaal kunnen inrichten, uitgaand van de menselijke maat. De overheid kan daarbij niet voor ons geluk zorgen, maar kan wel de omstandigheden zo maken dat mensen met een maximale kans op succes dat geluk en welzijn kunnen bevorderen.

Bij het lezen van ons verkiezingsprogramma zult u merken dat de menselijke maat en grip steeds uitgangspunten zijn bij onze standpunten.

Immers: Samenleven, dat kun je niet alleen. De gemeente het Hogeland zijn wij namelijk samen.

foto: Guus van der Lubbe

Grip op veiligheid

Veiligheid is een basisbehoefte in een sterke samenleving, waar mensen zich thuis en geborgen voelen.

Je veilig en geborgen voelen op Het Hogeland gaat verder dan verkeersveiligheid, een veilige schoolomgeving en openbare ruimte, overlast, drank- en drugsgebruik en vandalisme. Veiligheid op het Hogeland gaat ook over veilig wonen in een aardbevingsgebied.

Veiligheid en mijnbouwschade

De SP strijdt zowel landelijk als lokaal voor een eerlijke afhandeling van schade, een goede compensatie voor de overlast, en versterking waar nodig.

Voorwaarde hierbij is dat inwoners gelijkwaardig behandeld worden. In communicatie maken we geen onderscheid tussen huurders, gebruikers of eigenaren van panden. De SP verwacht dat de gemeente naast de inwoners staat en ook hun standpunten vertegenwoordigt aan de vele gesprekstafels. De gemeente informeert alle betrokkenen zodra de zij beschikt over nieuwe informatie. De inwoner en zijn of haar veiligheid staat voorop.

Zie hiervoor ook het hoofdstuk “Een aardbevingsbestendig(er) Hogeland”.

Veiligheid in de buurt

Mensen vormen samen zelf de basis voor veiligheid en leefbaarheid. Een actieve houding en betrokkenheid van inwoners bij een veilige en leefbare woonomgeving is daarom belangrijk. Dit gaat niet zonder sociale samenhang en het elkaar kunnen aanspreken op (kleine) misstanden. Een veilige samenleving vraagt van de gemeente om stevige maatregelen. Geen woorden, maar daden. Samenwerking tussen gemeente, politie, sociale teams en maatschappelijke partners is noodzakelijk.

De SP is voorstander van eigen initiatieven, zoals buurtpreventie. De gemeente attendeert bewoners op buurtwachten, buurtpreventieteams of de inzet van sociale media (buurt-apps) om het veiligheidsgevoel te vergroten. De taak van buurtpreventie is het signaleren en melden van overlast en verdachte situaties, zodat de politie tijdig in actie kan komen waar dat nodig is. De gemeente is het eerste aanspreekpunt voor bewoners die vragen hebben over het opzetten van een buurtpreventieteam.

De SP vraagt in het bijzonder aandacht voor de rol van de wijkagent. Wijkagenten die eerder als oren en ogen in de buurten fungeerden moeten deze rol weer op zich kunnen nemen. Belangrijk voor de veiligheid in een buurt of wijk is een meldplicht voor stelselmatige daders, lik-op-stukbeleid bij kleine criminaliteit en snel en efficiënt ingrijpen bij overlast en vandalisme.

Veilig opgroeien

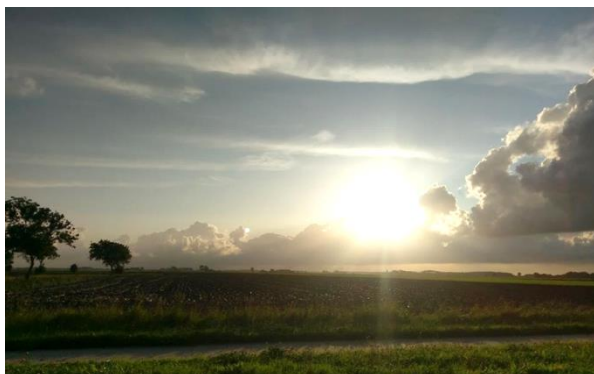
Een veilig thuis is helaas niet vanzelfsprekend. Kindermishandeling kent vele vormen, de een is zichtbaarder dan de ander. Toch is er veel ellende te voorkomen als er tijdig gesignaleerd wordt wanneer een kind in de knel lijkt te komen. De gemeente draagt graag bij aan het terugdringen van kindermishandeling. Naast de jeugdzorg en hulp die ingezet kan worden, is brede kennis over de signalen van kindermishandeling van belang.

De gemeente zorgt ervoor dat vrijwilligers die werken met kinderen een verklaring omtrent het gedrag (VOG) kunnen tonen, maar ook een training krijgen in het herkennen van de signalen van kindermishandeling zodat men weet waarop te letten, bij wie men kan melden en wat men kan doen bij signalen.

Verkeersveiligheid

- Gevaarlijke verkeerssituaties lossen we samen met de inwoners en weggebruikers zo veel en zo snel mogelijk op.
- Mensen die actie willen ondernemen om bijvoorbeeld de hardrijders binnen de bebouwde kom aan te pakken kunnen rekenen op steun van de gemeente hierin.
- We blijven innoveren als het gaat om verkeersveiligheidsmaatregelen. Zoeken naar wat werkt, de snelheid remt, overzichtelijkheid bevordert, maar niet de hulpdiensten hindert. We stemmen verkeersmaatregelen dus af met vertegenwoordigers van de hulpdiensten.
- Speciale aandacht is er voor de veiligheid en begaanbaarheid van de schoolroutes, vele kinderen verplaatsen zich per fiets.
- Het grote landbouwverkeer belast onze wegen en bermen flink, bij de boeren ligt mede de verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor een veilige verkeersomgeving.
- In gesprek met de busmaatschappij. Er zijn regelmatig klachten over de flinke vaart die de bussen erin hebben. De gemeente gaat in gesprek met busmaatschappijen en de provincie die de aanbesteding doet.
- Gladheidsbestrijding is in de basis een taak van de gemeente. Daar waar mogelijk werken we samen met boeren en inwoners en zorgt de gemeente voor voldoende materiaal.

Drank- en drugsmisbruik

De SP wil budget vrijmaken voor drugs- en alcoholpreventie, denk aan voorlichting voor kinderen in groep 8, op het voortgezet onderwijs en in de jeugdsozen.

Om de weerbaarheid van kinderen en jongeren te vergroten en risicogedrag te beperken is voorlichting noodzakelijk. Daarnaast zorgt de gemeente dat mensen die hulp nodig hebben omdat ze kampen met een verslaving, die ook krijgen.

Om een goed preventiebeleid op te zetten moet je weten welke problematiek er speelt. Daarvoor is het belangrijk ook zicht te hebben op plaatsen zoals de hokken en keten waar jongeren samen komen.

In Eemsum is gestart met “Ken je keet”, een samenwerking tussen het jongerenwerk, de gemeente en de jeugdhonken en -keten. Waarbij er samen met de jongeren gekeken wordt wat er speelt, leeft en wat er nodig is op dit gebied.

Dit alles vraagt een gemeenschappelijke aanpak door gemeenten, politie, justitie, de belastingdienst en de afdeling Werk en Inkomen (Bestuurlijke aanpak). Doelstelling hierbij is de illegale handel in drugs tegen te gaan en misbruik van verdovende middelen te voorkomen. Het tegengaan van ondermijning, het financieren met geld uit de onderwereld om dit wit te wassen en om steeds grotere invloed te krijgen, willen wij sterk ondersteunen. De inwoners kunnen daarbij ook de “ogen en oren” zijn, daarom willen wij ze oproepen om alert te zijn.

Een aardbevingsbestendig(er) Hogeland

Het Hogeland krijgt het flink voor de kiezen als het gaat over de gevolgen van de gaswinning. Zowel de mensen als de gebouwen, bruggen, kades en dijken krijgen regelmatig aardbevingen te verwerken.

Voor een flink aantal van onze inwoners zullen de gevolgen van de gaswinning ingrijpend zijn. Het vertrouwen in de overheid is bij velen ver te zoeken. We kunnen wachten op alles wat er nog opgetuigd wordt, of er zelf voor zorgen dat wij als gemeente Het Hogeland aan de voorkant staan voor onze inwoners en ondernemers.

Om samen bestuurlijk, met maatschappelijke organisaties en inwoners een stevige vuist te kunnen maken.

Stop met wachten op wat er op ons af komt, neem zelf de regie waar dat kan en waar het gepast is.

Schade aan mensen en stenen

Ook al gaat de gemeente niet over het herstel van schade door de gaswinning, het ontslaat ons niet van de plicht om te weten wat er speelt en leeft onder onze inwoners. De gemeente, de meest nabije overheid, moet inwoners in woord en daad steunen in hun soms uitzichtloze situatie. Om zo aan de bestuurlijke overlegtafels de realiteit op tafel te kunnen leggen, moet de gemeente weten welke schade en complexe gevallen er binnen haar grenzen zijn.

Aan die bestuurlijke overlegtafels, waar nu te veel uren doorgebracht worden, vertegenwoordigt de gemeente de inwoners en lokale ondernemers, in nauwe samenwerking met de maatschappelijke partners.

- **Iedereen op het Hogeland moet de zekerheid kennen in een veilig huis te wonen. Bij twijfels over de veiligheid van een woning helpt de gemeente mee om zo snel mogelijk duidelijkheid te krijgen.**
- **De gemeente is medestander in de strijd voor rechtvaardige afhandeling van schade, gedegen versterking en compensatie voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.**
- **De SP koestert ons cultureel erfgoed, karakteristieke gebouwen en beeldbepalende dorps- en plattelandsgezichten. Dit cultureel erfgoed is van ons allen, ondanks dat het in de praktijk verschillende eigenaren kent. Het dient zo goed mogelijk behouden en/of gerestaureerd te worden.**
- **Onze inwoners moeten erop kunnen rekenen dat de gemeente er alles aan doet om zo snel mogelijk duidelijkheid te krijgen. Bij constatering van onveilige en complexe situaties moet je kunnen rekenen op een ondersteunende houding van de gemeente als meest nabije overheid.**
- **Nieuwbouw mag het bekende beeld, de eigenheid en het aangezicht van het Hogeland niet drastisch veranderen. Het mag geen achteruitgang voor de bewoners zijn.**

- De SP wil een portefeuillehouder gaswinning en mijnbouwschade. Deze portefeuille wordt gekoppeld aan samenlevingszaken/wonen.
- Daar waar nodig, moet versterkt worden. Dat moet gebeuren in nauwe samenwerking met de bewoner(s) van het huis en eigenaren van andere panden. Het mag geen verschil maken of het huurders of huiseigenaren betreft. Hierover worden ook afspraken gemaakt met de woningbouwverenigingen op het Hogeland.
- Bouw passend in de sfeer van de omgeving, voorkom eenheidsworst en behoud wat we kunnen redden van de sloop. Bijvoorbeeld de woningen in Uithuizen van het 1000-woningenplan, waarom niet deels herstellen? Dit biedt mogelijkheden voor betaalbare woonruimte voor jongeren.

De gemeente en versterken

De versterking gaat gepaard met zogenaamde koppelkansen. Los van de versterking zouden we evengoed deze kansen om de leefbaarheid te verbeteren moeten benutten. Hierbij wordt vaak verwezen naar al aanwezige woon- en leefbaarheidsplannen (WLP).

- De SP wil gaandeweg de raadsperiode graag een nieuw woon- en leefbaarheidsplan, een plan van gemeente Het Hogeland zelf. Tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de inwoners. Hierin kunnen delen van bestaande WLP gebruikt worden, in combinatie met nieuwe inzichten en ideeën, met nadrukkelijk ruimte voor de initiatieven vanuit de bevolking. De versterkingsopgave wordt een onderdeel hiervan.

- **De gemeente let erop dat er geen situaties ontstaan waarbij uiteindelijk de inwoners hun eigen versterking gaan betalen. Indien dit het geval is zal de SP de noodklok luiden.**

Compenseren

De SP staat erop dat de ereschuld aan Groningen wordt ingelost. We laten ons niet met een kluitje het riet in sturen en weigeren akkoord te gaan met “spiegeltjes en kraaltjes”.

- **Daar waar het vertrouwen in de overheid niet op z'n best is, is het aan ons als gemeente om eerlijk en open te communiceren.** Het is voor onze inwoners van belang om te weten waar ze staan en wat de toekomstplannen zijn voor hun directe leefomgeving. Ook moeten mensen weten wat er namens hen aan de bestuurlijke overlegtafels besproken wordt.
- **Wat we wel zeker weten is dat de meeste rijtjeshuizen (grotendeels huurwoningen) zeer kwetsbaar zijn.** Deze huizen zijn vaak niet veilig, was de conclusie van de voormalig Nationaal Coördinator Hans Alders. Nu we dit weten moeten wij hier aandacht voor hebben. Een groot deel van die woningen zijn onze sociale huurwoningen. De gemeente neemt het initiatief om de huurders te verbinden en helpt ze bij het organiseren van een klankbordgroep bevingen huurders. Omdat de gemeente de enige partij is aan de overleg tafels die speciaal aandacht heeft voor de belangen van deze groep inwoners.
- **Wij nemen onze verantwoordelijkheid waar we kunnen en hebben oog voor de psychische gevolgen. Binnen onze sociale teams is hier speciale aandacht voor.** Het raakt namelijk jong tot oud in huis en haard. Dat betekent ook dat bijvoorbeeld bij de versterking van zorggebouwen er extra aandacht zal zijn voor de psychische gevolgen, denk hierbij aan de woonvoorzieningen voor ouderen en mensen met een beperking. We juichen initiatieven als aardbevings-café's toe. Juist nu is het van belang om elkaar op te zoeken en de verdeel-en-heers-situatie tegen te gaan.

Foto: Hans Wind

Grip op het Hogeland, inwonerkracht

Grip is: Zeggenschap over eigen buurt en gemeente. Grip is van en voor de inwoners die meer regie moeten krijgen over hun eigen omgeving. Grip biedt houvast en is samenwerken op inhoud, solidariteit en draagkracht organiseren.

Grip gaat verder dan de huidige visie van het Hogeland op inwonerkracht.

Bij het ontwikkelen van dorpsvisies, gebiedsagenda's, nieuwbouwplannen, etc. ben je als inwoner vaak pas aan de beurt als er al een besluit genomen is. Je mag er nog wat van vinden maar je stem doet er niet meer toe.

De SP wil dat inwoners meer zeggenschap krijgen over hun eigen straat, buurt of dorp. Voor de gemeenten waren de dorpsbelangenverenigingen en ondernemers in het verleden vaak de aanspreekpunten. Dat moet anders.

Te vaak is het nog zo dat de papieren werkelijkheid regeert. Neem mensen aan de voorkant mee, ga het gesprek aan en durf advies te vragen. Zo voorkom je dat een idee alleen leeft aan de bestuurlijke overleg- en tekentafels.

Het is de plicht van de gemeente om bij veranderingen in dorp of buurt zorg te dragen dat niemand uitgesloten wordt. Dat betekent dat bij de voorbereidingsfase van plannen alle inwoners en ondernemers de kans moeten krijgen hun stem te laten horen.

De SP vindt dat de nieuwe gemeente de volgende middelen in moet zetten om de grip van inwoners op hun eigen omgeving te vergroten:

- De gemeente organiseert inspraakavonden en gaat in plaats van presenteren van beleidsplannen echt in gesprek met inwoners van een buurt of dorp. Hierbij wordt iedereen uitgenodigd en er wordt voor gezorgd dat iedereen van tevoren punten kan aanleveren.
- We stellen een referendumbeleid vast. De mogelijkheid tot het houden van een referendum biedt inwoners de mogelijkheid om niet alleen te horen wat de gemeente wil maar ook zelf mee te denken, mee te praten en mee te beslissen.
- Het nieuwe college gaat in de eerste honderd dagen met inwoners in gesprek over het coalitieakkoord en uitvoeringsprogramma.
- Op het Hogeland installeren we in samenwerking met het jongerenwerk een jongerenraad.
- We plannen een raadshalfuurtje in voorafgaand aan de raadsvergaderingen.
- Praat met de raad. “Praat met de raad” is een middel voor de gemeenteraad om op een laagdrempelige manier met de inwoners van de gemeente in gesprek te komen over uiteenlopende onderwerpen. “Praat met de raad” wordt georganiseerd in dorpshuizen of andere goed toegankelijke locaties.
- Elk dorp krijgt een eigen dorpscoördinator. Deze verwijst de inwoner door naar de juiste bestuurder of ambtenaar. De dorpscoördinator werkt nauw samen met inwoners en verenigingen van dorpsbelangen.
- Het college van B en W houdt collegesprekuren dicht bij de inwoners, in goed toegankelijke gebouwen.
- Ieder jaar organiseert de gemeente een kennisconferentie, voor iedereen toegankelijk, over een probleem dat de bewoners als uiterst belangrijk en lastig op te lossen ervaren.

Samen op het Hogeland

De SP vindt het vanzelfsprekend dat iedereen mee kan doen in de samenleving. Of dat nu is in de vorm van gebruik van openbare ruimten, het uitoefenen van een hobby, vrijwilligerswerk, het volgen van onderwijs, doen van betaald werk of dagbesteding, iedereen telt mee.

Het VN-verdrag voor mensen met een handicap moet daarom een prominente plek krijgen in het Hogeland.

College, raad en ambtenaren moeten zich bewust worden van dit verdrag. Bij nieuw beleid of bij een beleidswijziging moet steeds gekeken worden of dit beleid geen groepen uitsluit.

Het Hogeland moet een inclusieve gemeente worden.

Een inclusieve gemeente betekent:

- 🇳🇱 Dat iedereen kan meedoen in de samenleving.
- 🇳🇱 Dat iedereen erbij hoort en geaccepteerd wordt, ongeacht afkomst, beperking, seksuele voorkeur, economische status of huidskleur.
- 🇳🇱 Dat niemand uitgesloten wordt.
- 🇳🇱 Dat iedereen in staat gesteld wordt eigen keuzes te maken.
- 🇳🇱 Dat iedereen zich vrij kan bewegen in de gemeente, dus dat de ruimte voor iedereen toegankelijk is.
- 🇳🇱 Dat iedereen die dat wil kans krijgt om zich te ontwikkelen.
- 🇳🇱 Dat we aan kinderen en ouders de mogelijkheid bieden om samen op het Hogeland naar school te gaan.
- 🇳🇱 Dat cliëntenraden en adviesraden een prominente rol krijgen bij het verwoorden van nieuwe beleidsstukken, het inrichten van nieuwe onderdelen op de website en bij het taakundig opstellen van brieven.
- 🇳🇱 Dat Ambtenaren voor iedereen begrijpelijke taal gebruiken.

Participatie

Binnen de Participatiewet hebben gemeenten veel ruimte om eigen beleid in te vullen en uit te voeren. **De SP vindt dat inwoners zelf grip moeten hebben op hun mogelijkheden in het kader van de Participatiewet.**

Wat is daar voor nodig en wat zijn voorwaarden voor de SP?

- We leggen geen trajecten op maar houden rekening met de individuele mogelijkheden van inwoners.
- We delen geen boetes uit maar zorgen voor een positieve financiële stimulans bij uitstroom uit de Bijstand (Wet werk en bijstand).
- Vroegtijdig schoolverlaten moet zoveel mogelijk voorkomen worden. Als iemand toch vroegtijdig uitvalt moeten we de schade zoveel mogelijk beperken, zodat zijn of haar kansen op de arbeidsmarkt behouden blijven. Jongeren zonder uitkering die niet werken of studeren, verdienen hierbij extra aandacht.
- We staan als gemeente open voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeente zet zich maximaal in om de taakstelling voor beschermt werk te behalen en stimuleert ondernemers op het Hogeland om beschutte werkplekken te creëren.
- Werkplein Ability doet dienst als leer-werkplaats en als een plek om mensen met een arbeidsbeperking te bemiddelen naar werk bij een reguliere werkgever ("garantiebanen"). De gemeente volgt daarbij de landelijke CAO Sociale Werkvoorziening.
- Vrijwilligerswerk mag nooit betaald werk verdringen. We moeten ons er goed van bewust zijn dat vrijwilligers de smeerolie van onze samenleving zijn. Als gemeente ondersteunen we vrijwilligers dus met goed beleid en goede begeleiding.
- We blijven structureel in overleg met het onderwijs. Er moet namelijk een goede afstemming komen tussen onderwijsaanbod en arbeidsmarkt.
- We hebben extra oog voor kwetsbare jongeren. Dat zijn vaak jongeren die het niveau van de entree-opleiding van het MBO niet kunnen halen, uitvallen tijdens de opleiding of om andere redenen de aansluiting met de arbeidsmarkt missen. Deze jongeren komen zonder startkwalificatie op de arbeidsmarkt. Om hen toch kansen te geven, zetten wij ons in voor leer-werktrajecten en gilde-opleidingen binnen het onderwijsdomein.
- Voor maatschappelijk/sociaal ondernemerschap is er alle ruimte op het Hogeland. Juist de ondernemers die naast hun eigen broodwinning en bedrijf graag ook een bredere bijdrage willen leveren aan de maatschappij hebben we keihard nodig. Deze ondernemers zijn het belangrijkste onderdeel om de weg die is ingeslagen met de Participatiewet tot een goed einde te laten komen.

Het Hogeland biedt ruimte aan bedrijvigheid

De SP heeft drie duurzame pijlers, deze vormen de basis voor het realiseren van onze ambities:

- Een krachtige gemeente met werk voor onze inwoners.
- Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor nieuwe en bestaande bedrijven.
- Een economisch beleid dat rekening houdt met mens, dier, milieu en de historie van het gebied.

Het Hogelandse bedrijfsleven is een goed en efficiënt werkende economische motor. Dat geldt voor zowel de grote bedrijven in de Eemshaven als voor het midden- en kleinbedrijf (MKB) en de talrijke zelfstandige ondernemers zonder personeel (ZZP-ers).

De SP is ervan overtuigd dat ondernemers een belangrijke bijdrage leveren aan de leefbaarheid in onze gemeente. In de leefbaarheidsplannen en -projecten dient rekening gehouden te worden met de mogelijke inbreng en bijdragen van het lokale MKB.

MKB vriendelijke gemeente

Het Hogeland moet een aantrekkelijk beleid voeren voor kleine ondernemers. We willen in 2019 de status MKB-vriendelijke gemeente realiseren. Dat betekent gebruik maken van de kansen die zich voordoen, en het beleid zo inrichten dat er mogelijkheden komen in plaats van onmogelijkheden die niet opgelost kunnen worden.

Bij goede plannen, die bijdragen aan onze lokale economie en leefbaarheid, vindt een ondernemer een adviserende en ondersteunende gemeente. Als het een goed initiatief is, dan gaan we samen kijken wat kan, mogelijk is en mag, hoe omwonenden betrokken worden, enzovoorts.

- Er komt speciale inzet om recreatie en toerisme te stimuleren op het Hogeland, in samenwerking met de mensen en partijen die daar al een rol in spelen. Zodat er een duidelijk overzicht van het aanbod komt, en er een basis gelegd kan worden voor een goede samenwerking tussen gemeente, inwoners en ondernemers.
- Onze gemeente moet bijvoorbeeld aanbestedingen zo inrichten dat het MKB extra kansen krijgt hierop in te schrijven. De gemeente moedigt haar onderaannemers aan tot maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dit willen we bereiken door goede voorbeelden te stellen via bemiddeling, faciliterings- en stimuleringsmaatregelen.

Ontwikkelingen en industrie

De SP vindt dat er een goede balans moet zijn tussen economie, werkgelegenheid, milieu, dierenwelzijn en industrie. Uitbreiding kan waar het nodig is, maar altijd in afstemming met omwonenden.

Daarbij geldt dat alle mogelijke middelen ingezet dienen te worden om te voorkomen dat het woongenot of het milieu aangetast worden. Wij zijn dan ook voorstander van een eerlijke uitkoopregeling bij omwonenden in onze gemeente, waarbij door toedoen van overheid en/of industrie het woongenot verdwijnt of sterk achteruit gaat.

Daarnaast vinden wij dat er bij het verdwijnen van groen door uitbreiding van industrie, de industrie verantwoordelijk is voor groen- of milieucompensatie.

Om te beginnen wordt er werk gemaakt van een fatsoenlijke regeling voor de inwoners van Oudeschip. Een dorp dat in het bestaan wordt bedreigd door de groei van de Eemshaven. Deze inwoners moeten de mogelijkheid krijgen om te verhuizen, maar juist ook om te blijven en eventueel later een gelijkwaardige keuze te kunnen maken. De inwoners van Oudeschip verkeren al jaren – onnodig - in onduidelijkheid of ze hier wel of geen gebruik kunnen gaan maken van een regeling.

Houd vanaf het begin van de planvorming rekening met de omwonenden.

Het zou veel zorgen en weerstand kunnen voorkomen als men bij presentatie van de plannen duidelijkheid biedt aan de inwoners:

- 🇳🇱 Wat betekent het voor de omwonenden individueel en voor hun leefomgeving?
- 🇳🇱 Wat zijn de formele mogelijkheden tot bezwaar?
- 🇳🇱 Op welke wijze worden de omwonenden minimaal tegemoet gekomen?

Armoede

Ook al trekt de economie aan, we zien dat er nog steeds veel mensen in armoede leven. De weg uit de armoede is niet altijd gemakkelijk. Tegenwoordig is zelfs het hebben van een baan geen garantie tegen armoede.

We hebben op dit moment op het Hogeland een sociaal vangnet bestaand uit meerdere armoederegelingen. We hebben geconstateerd dat deze regelingen meer dan ooit tevoren worden gebruikt. Daaruit moeten we helaas afleiden dat de armoede is gegroeid. Het is dan ook van groot belang dat deze regelingen in stand blijven en waar nodig uitgebreid worden.

De SP vindt het triest dat in ons rijke land zo'n armoede kan bestaan. Voedsel- en kledingbanken horen niet thuis in een beschaafde samenleving. Helaas kunnen we nog niet zonder. Financiële steun voor de voedsel- en kledingbank is voor ons dan ook vanzelfsprekend.

Wij zullen ons als SP blijven inzetten voor de bestrijding van alle armoede en in het bijzonder de armoede in de meest kwetsbare groepen, zoals kinderen en ouderen.

De SP vindt dat de bijstandsnorm en het minimumloon te laag is. Daarom kiest de SP ervoor om in de gemeente het Hogeland de regelingen voor minima te handhaven op 120% van het minimumloon. Ook willen we onderzoeken of we hierbij een grijs gebied kunnen hanteren voor mensen die net boven de norm uitkomen, zodat ook deze groep aanspraak kan maken op de armoederegelingen.

De SP wil dat de weg naar financiële hulpverlening overzichtelijker en toegankelijker wordt. Zo kunnen mensen sneller, en vooral op tijd, hulp krijgen met hun financiën, zodat financiële problemen minder snel uit de hand zullen lopen. Mensen met problematische schulden moeten snel terecht kunnen bij betrouwbare ondersteuners.

Om echt iets op te lossen moeten regels aangepast kunnen worden aan de persoonlijke situatie, zodat trajecten op maat gemaakt kunnen worden. Daarnaast moet er meer ingezet worden op schuldpreventie. Het geven van voorlichting aan bijvoorbeeld schoolverlaters of bij mensen die nieuw in een uitkering komen werkt. Dit

zijn de momenten waarop mensen grote veranderingen op financieel gebied meemaken.

Eerder ingrijpen bij dreigende schulden voorkomt grote problemen.

De SP is er tegen dat mensen uit hun huis gezet worden als ze de huur niet meer kunnen betalen.

De maatschappelijke kosten van huisuitzettingen zijn vele malen hoger dan de kosten van adequate schuldhulpverlening.

Voor goede schuldhulpverlening richten we ons op 3 pijlers:

- Schuldpreventie en nazorg, daarbij zorgen we dus ook na afloop van een hulpverleningstraject voor een vangnet.
- Stabilisatie van schulden en omstandigheden die (mede) oorzaak zijn van de financiële problemen.
- Het oplossen van de schulden.

Zorg voor iedereen

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) stelt dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het hulp bieden aan mensen die het niet (helemaal) zelf redden. De taken die de gemeente op dit gebied heeft zijn sinds 2015 fors uitgebreid, terwijl er tegelijkertijd flink bezuinigd is. De gevolgen daarvan worden nu duidelijk merkbaar. Kosten rijzen de pan uit, de bureaucratie en de papieren werkelijkheid regeren, medewerkers in de zorg hebben te kampen met zeer hoge werkdruk.

De kern van de nieuwe Wmo is voor de SP: Het ondersteunen en organiseren van zorg rond de behoeften van mensen en gezinnen.

Zowel bij de Wmo als bij de jeugdzorg is er sprake van een open-einde regeling. We zien op het Hogeland, net als in de rest van Nederland, dat de middelen die het Rijk beschikbaar stelt voor gemeenten en behoefte van de Wmo en jeugdzorg niet voldoende zijn. Toch blijven we beleid ontwikkelen waarbij de mens, en niet het geld centraal staat.

Het uitgangspunt is: Een voorziening waar mogelijk, en maatwerk indien nodig. Daarmee voorkom je dat mensen tussen wal en schip vallen.

Voorwaarden voor goede zorg:

- Er moet voldoende keuzevrijheid zijn voor de zorgvrager.
- Er moet zowel algemene als gespecialiseerde hulp beschikbaar zijn op het Hogeland.
- Dienstverlening en klantvriendelijkheid staan voorop bij de gemeente.
- Zorgvragers en zorgverleners worden betrokken bij het opstellen van beleid.

Mantelzorg

Zorgen voor een ziek familielid of een naaste is geen keuze. Het overkomt je. Het is vaak zwaar en langdurig. Soms is het een gevolg van de grote bezuinigingen op de zorg voor ouderen en zieken. Veel mensen doen dit met liefde, soms ook voor naasten die geen familie zijn. **De SP wil dat mantelzorgers duidelijkheid krijgen over wat zij van de gemeente mogen verwachten, onderbouwd met een concreet pakket aan ondersteuningsmogelijkheden (via het Steunpunt Mantelzorg).** Daar waar gemeentelijke regelgeving belemmerend werkt voor mantelzorgers om hun zorgtaak uit te voeren wordt deze aangepast of weggehaald.

Ook wil de SP dat de mantelzorger meepraat bij het bepalen van de zorg en wordt beschouwd als een volwaardig partner voor professionele zorgpartijen. Tijdens het keukentafelgesprek moet ook naar de belasting van de mantelzorger worden gekeken. Mensen zitten niet altijd te wachten op de bemoeienis van de overheid, maar de gemeente dient de mantelzorgers wel te beschermen.

De SP wil dat de gemeente zorgt voor goede tijdelijke vervanging (respijtzorg). Dit om te voorkomen dat de mantelzorger overbelast raakt. Bij dit alles vindt de SP het belangrijk dat er speciaal aandacht is voor de jonge mantelzorgers.

Jeugd

Opgroeien en opvoeden:

Naast de extra aandacht voor het signaleren van kindermishandeling is “voorkomen altijd beter dan genezen”.

We vinden het belangrijk dat kinderen een goede start maken in hun leven, zodat ze kunnen opgroeien tot volwassenen die eigen keuzes kunnen maken en zichzelf kunnen ontwikkelen, op welk niveau dan ook. Cruciaal hierbij is dat ouders in staat zijn hun kinderen goed te verzorgen en op te voeden.

- 🔴 Wanneer ouders vragen hebben over opvoeden moeten zij laagdrempelig in hun eigen buurt terecht kunnen.
- 🔴 Wanneer een jeugdige iets dwars zit of tegen een probleem aanloopt is er via school en/of het jongerenwerk in de buurt altijd iemand die hem of haar kan bijstaan met advies en steun.

Er moet voldoende capaciteit zijn om jongeren te kunnen bereiken.

Dat betekent voldoende professionals met voldoende tijd om de jeugdsozen te begeleiden, om langs te gaan bij hokken, keten en hangplekken, of om aanwezig te zijn bij evenementen of gebeurtenissen waarbij jongeren samen komen om daar te doen waar ze goed in zijn.

De SP wil, naast het instellen van een jeugdraad, jongeren actief betrekken bij het inrichten van de buitenruimte en medeverantwoordelijk maken voor het onderhoud van eigen jongerenplekken.

Initiatieven en ideeën, zoals bijvoorbeeld een legale graffiti-plek, een overdekte hangplek, een BMX-baan, juichen we toe, we maken ons daar graag hard voor.

Jeugdzorg en jeugdhulp

Wanneer blijkt dat er andere vormen van jeugdhulp nodig zijn worden die zo snel mogelijk opgestart.

- **Vanuit de gemeente is er een casusregisseur die op grote lijnen volgt of de hulpverlening op gang komt en niet stagneert.** Dreigen zaken spaak te lopen kan deze regisseur ingrijpen door middel van een zorgoverleg, samen met de ketenpartners, om te voorkomen dat iemand tussen wal en schip valt.
- **Wij willen dak- en thuisloosheid onder jongeren voorkomen.** Is er een situatie waarin dit het geval is of dreigt te worden wordt dit aangepakt als zijnde een crisismelding.
- **Daar waar mogelijk en gewenst zetten we in op “eigen kracht” conferenties:** Bijeenkomsten georganiseerd door een professional waarbij mensen uit het sociale netwerk en degene die het aangaat de koppen bijeen steken. Hierin wordt besproken wie wat kan bijdragen in het komen tot een oplossing voor de problemen.
- **We hanteren een overgangstermijn van 18 tot 21 jaar, waarin er een overlap mogelijk is met de hulp en zorg voor volwassenen, zodat er tijd is voor een geleidelijke afbouw van de jeugdhulp.** De overgang naar de volwassen leeftijd moet zo soepel mogelijk worden begeleid. Bijvoorbeeld wanneer een kind in een pleeggezin 18 jaar wordt en het beter lijkt om daar nog een tijdje te blijven, zodat hij of zij vanuit (t)huis op zichzelf kan gaan wonen. Dit in plaats van het moeten regelen van een tussenvoorziening of ambulante ondersteuning op de weg naar zelfstandigheid.
- **Wij zijn voorstander van nuttige kleinschalige (jeugd-) hulpverleningsinitiatieven, mits de kwaliteit van de zorg gewaarborgd kan worden.** Er zijn vele goede initiatieven, goede intenties, maar zorg verlenen aan kwetsbare mensen is en blijft een vak.
- **Daar waar jongeren 24-uurs opvang en/of begeleiding krijgen faciliteert de gemeente minimaal 1 keer in het half jaar het bezoek van een onafhankelijk vertrouwenspersoon.** Die gaat ter plaatse in gesprek met de jongeren die 24-uurs opvang krijgen. Vanaf het begin wordt de inzet van de vertrouwenspersoon duidelijk gemaakt. Jongeren en ouders weten dat er een vertrouwenspersoon is die ze kunnen raadplegen wanneer zich problemen voordoen in de hulpverlening die je liever niet direct met de betrokken instelling bespreekt, of wanneer zich een conflict voordoet met de instelling.

Nieuwkomers

Door de vele conflicten in de wereld komen er mensen uit andere landen naar onze gemeente die voor hun eigen veiligheid hebben moeten vluchten. Er dient begrip en respect te zijn voor hun Nederland en de cultuur op het Hogeland. Dat vraagt om wederzijds begrip en inlevingsvermogen.

Het Hogeland heeft in het verleden op een goede wijze gezorgd voor tijdelijke opvang van vluchtelingen, toen die vraag uit Den Haag kwam. Dat kan zo maar weer gebeuren en de SP vindt dat er nu al vooruit gekeken moet worden naar eventueel geschikte opvanglocaties. Dat zal zorgvuldig moeten gebeuren, en in overleg met de inwoners van onze gemeente. De SP wil staan voor een goede integratie van deze nieuwe bewoners, in overleg en in samenspraak met de inwoners van het Hogeland.

Wij vinden dat mensen in nood geholpen moeten worden. We vinden ook dat we afspraken moeten maken over deze hulp:

- Samenleven is niet vrijblijvend en vraagt wederzijds respect en begrip van rechten en plichten.
- Een hechte samenwerking tussen gemeente, mens en welzijn, vluchtelingenwerk en bedrijven is van belang om huisvesting, inburgering, opleiding en arbeidstoeleiding aan elkaar te koppelen.
- Stimuleer door middel van kleinschalige en gemengde huisvesting ontmoeting en binding in de buurt.
- Zorg voor een goede begeleiding en ondersteuning van de inburgering.
- Zorg voor maatwerk bij de integratie.
- Stimuleer lager opgeleiden en ondersteun ze om ook praktijkervaring op te doen door middel van stages, vrijwilligerswerk, en andere leermogelijkheden naast de inburgering.
- Stimuleer hoger opgeleiden en laat ze met behoud van uitkering verder studeren. Deze mensen hebben al een opleiding op niveau maar moeten soms alleen hun diploma omzetten naar een in Nederland erkend diploma. Zo kunnen zij snel richting arbeidsmarkt, om daar hun expertise te kunnen benutten en zich verder te kunnen ontwikkelen.
- Maak een individueel plan van aanpak voor inburgering en integratie.
- Zorg voor een goede beheersing van de Nederlandse taal. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een succesvol integratieproces.
- Zorg voor kennis en begrip van de geldende normen en het naleven ervan om succesvol te kunnen integreren.

Grip op groen en duurzaamheid

De SP is een partij met een kloppend groen hart. De vijftig dorpen, en alle buurtschappen en kernen van het Hogeland liggen in een gebied dat te boek staat als een van de meest pure en oorspronkelijke landschappen van Nederland.

Het Hogeland kenmerkt zich door zowel traditionele landbouw, veeteelt en visserij als door innovatie.

Heel lang zorgden boeren en bewoners ervoor dat de karakteristieke kenmerken van ons Noord-groningse landschap tussen Waddenkust en stad behouden konden blijven.

Waterlopen, heggen, boompartijen en windsingels rond boerderijen tonen ons de sporen van de Hogelandster geschiedenis op agrarisch gebied.

Het landschap dat ooit een oase van rust was, is een soort openluchtfabriek geworden waarin boeren als producent voor de wereldmarkt gedwongen worden om iedere vierkante meter land tot aan de dorpskommen te bebouwen.

Om weer evenwicht aan te brengen tussen enerzijds zorg voor landschap, natuur en milieu en anderzijds economische vooruitzichten is er een aantal maatregelen nodig. Daarmee maak je het platteland ook op langere termijn interessant voor boeren, burgers en buitenlui.

- **Geef dorpen meer ruimte.** Stel een Hogelandster dorpsfonds in waar budget kan worden aangevraagd waarmee dorpen in een cirkel van grofweg iets minder dan een kilometer “dorpsgrond” kunnen verwerven door koop of pacht van grond, of grond die voorlopig toch niet als bouwgrond gebruikt wordt. Die grond kan worden omgetoverd tot groen dorpsgebied met een publieke functie. Waar moestuinen kunnen worden gerealiseerd, natte natuurspeelplaatsen, ommetjes, paardenweitjes enzovoorts. Alles waar stadsbewoners die naar het platteland trekken, zo naar verlangen. Maak hierdoor de dorpen weer tot een aantrekkelijk alternatief voor leven, tegenover de beperkte leefruimte die de stad biedt.
- **Maai de bermen van plattelandswegen die eigendom van de gemeente zijn in een zo laag mogelijke frequentie** en ruim het maaisel op, zodat de originele wilde plantenflora sneller kan herstellen. Dit is aantrekkelijk voor vogels en insecten.
- **Bewaak en bescherm beeldbepalende elementen in het landschap.** Maak een gemeentelijke visie op landschap en stimuleer inwoners om een visie op landschap en omgeving in de dorpsvisie op te nemen. Een goed begin is het halve werk. De eeuwenoude loop van het meer dan 1200 jaar oude Boterdiep dient een voor altijd beschermde status te krijgen.
- **Zorg voor een duidelijk gemeentelijk beoordelingskader bij de beoordeling van Milieu Effect Rapportages (MER).** Maak processen en procedures zo transparant mogelijk en neem klachten van inwoners serieus. Geef inwoners bij aanvang van de voorbereidingsprocedures de gelegenheid hun standpunten duidelijk te maken.
- **Stel gemeentelijke onderscheidingen in** voor de meest natuur-inclusieve agrariër en het meest landschapsvriendelijk ontwerp voor industrie, stal- of woningbouw.
- **Stimuleer scholen** om serieus aan de slag te gaan met natuureducatie.

Energie en duurzaamheid

Voor de SP is duurzaamheid een kernwaarde. Wij willen onze wereld op een goede manier doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen. Verduurzaming van de gemeente moet juist lokaal ingevuld worden, dicht bij de mensen. Wij zijn de mensen die energie gebruiken om onze huizen te verwarmen, onze bedrijven te laten draaien en ons te verplaatsen. Om te voorkomen dat we de aarde verder uitputten moeten we het gebruik van fossiele grondstoffen sterk verminderen en uiteindelijk stoppen.

Duurzaamheid moet in de nieuwe gemeente geen losstaand onderwerp meer zijn maar als groene draad door de hele organisatie en het gemeentelijk beleid lopen.

De overgang naar duurzame energiebronnen en grondstoffen is een omslag die diep ingrijpt in het leven van mensen. Dit proces moet zorgvuldig uitgevoerd worden en het liefst van onderaf. De SP beseft dat er soms ook een extra zetje vanuit de overheid nodig is en gaat initiatieven van inwoners en bedrijven ondersteunen. Daarnaast moet de gemeente in alle opzichten het goede voorbeeld geven.

- De gemeente verzorgt een energieloket voor integrale advisering over besparing en duurzaamheid aan belangstellenden.
- Er moet een investeringsplan worden opgesteld om gebouwen van de gemeente en maatschappelijk vastgoed binnen 15 jaar energieneutraal te maken. De gemeente moet gericht voorlichting geven over de waterhuishouding en het “ontstenen” van tuinen. Als stimulans gaat de gemeente goede ideeën belonen met een ludieke actie of een attentie.
- De SP wil dat de nieuwe gemeente een overzicht opstelt om inzicht te krijgen in de kansen die er zijn op het gebied van hernieuwbare en duurzame energiebronnen en. Op basis daarvan moet de gemeente een plan maken hoe zij, in samenspraak met haar inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en regionale partijen, een inhaalslag kan maken om de beoogde doelen te realiseren.
- De gemeente het Hogeland geeft het goede voorbeeld door de CO₂-prestatieladder op te nemen in haar aanbestedingsbeleid, door diensten en werken af te nemen op basis van het principe van de circulaire economie, en in 2022 100% van haar energieverbruik duurzaam in te kopen.

Afval

De SP is voorstander van gescheiden afvalinzameling. Dit moet verder aangemoedigd worden, onder andere door goed gedrag te stimuleren. Zo moeten passende brengfaciliteiten met voldoende capaciteit dicht bij de gebruiker gerealiseerd worden. Verder moeten de openingstijden van de milieustraat, vooral op zaterdag, verruimd worden.

Het doel van gescheiden afvalinzameling is het creëren van bewustwording bij onze inwoners. Als we een schonere wereld willen, zal dat ook achter ieders eigen voordeur moeten gebeuren.

Het zwerfafval in de openbare ruimte moet zo snel mogelijk worden opgeruimd. Daarbij worden scholen en verenigingen uitgenodigd om de omliggende ruimte in hun eigen wijk tegen een beloning te onderhouden. Dit heeft ook een preventieve werking. Schone dorpen zijn aantrekkelijk om in te wonen en te recreëren. Daarom mogen wij elkaar vragen daarop te letten, en vervuilers aan te spreken om de openbare ruimte voor hun pand schoon te houden. De overige openbare ruimte moet tijdig en gifvrij door de gemeente gereinigd worden.

Grip op energiearmoede

Op het Hogeland ervaren we regelmatig dat mensen moeilijk rondkomen. De eerste rekening die dan blijft liggen is vaak de energierekening. Op het Hogeland zijn nog veel woningen slecht geïsoleerd, en in combinatie met lage inkomsten veroorzaakt dat energiearmoede.

Energiearmoede is het verschijnsel dat huishoudens een energierekening hebben die eigenlijk te hoog is voor hun inkomen. Daardoor hebben ze moeite om de energierekening te betalen, waardoor schulden ontstaan. Dit geldt voor circa 20 procent van de huishoudens in Nederland. In Noord-Nederland ligt dit helaas nog hoger.

De SP vindt dat de gemeente haar verantwoordelijkheid moet nemen in het begeleiden en ondersteunen van deze huishoudens. Hierbij is het belangrijk dat de gemeente niet gaat betuttelen, maar in gesprek gaat met inwoners.

Middelen die de gemeente kan inzetten:

- Voorlichtingsmateriaal dat zowel op papier als digitaal beschikbaar is.
- Energieadviseurs die persoonlijk, op verzoek, bij mensen langsgaan. De gemeente kan budget beschikbaar stellen om werkzoekenden op te leiden tot energieadviseurs en hen vervolgens een betaalde functie aanbieden.
- Subsidie geven aan inwonersinitiatieven die bijdragen tot terugdringen van energiearmoede.
- Afspraken maken met energieleveranciers om sneller melding te doen bij dreigende schulden. Onderdeel hiervan moet ook zijn dat afsluiting voorkomen wordt.

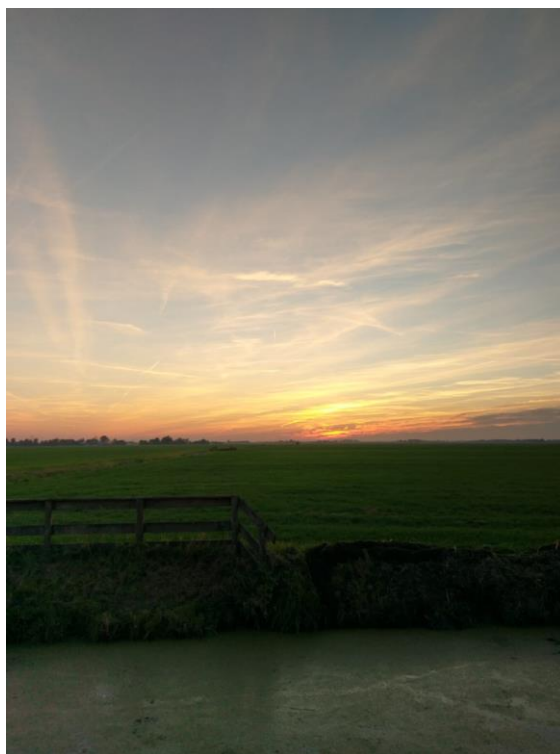

Asbestvrij vanaf 2024

Het Rijk heeft in 2015 bekend gemaakt dat in 2024 alle aan de buitenlucht blootgestelde asbestdaken in Nederland vervangen moeten zijn. Ook op het Hogeland staan veel woningen, bedrijfsgebouwen, en schuurtjes in achtertuinen, die voorzien zijn van asbesthoudende dakbedekking.

Voor de boerschuren en overige bedrijfspanden bestaan zowel landelijke als provinciale regelingen waarbij subsidie verstrekt wordt.

De regeling voor particulieren is echter zeer beperkt. Om inwoners te ondersteunen en de kosten voor asbestsanering te verminderen, richten we samen met de inwoners een collectief op. Door een gezamenlijke aanpak kunnen de kosten voor de asbestsanering omlaag en kun je samen met de inwoners de veiligheid beter waarborgen. Een goed werkend voorbeeld is het collectief in de gemeente Breda waar de gemeente inwoners actief heeft benaderd, en heeft gezorgd voor een goede inventarisatie.

Duurzaam bouwen en wonen

De gemeente het Hogeland zet in op duurzame nieuwbouw, verbouw en renovatie. Hiervoor worden doelen gesteld in samenwerking met maatschappelijke partners op het gebied van wonen. Het streven is om in 2025 deze doelen behaald te hebben.

- **Corporaties:** Minimaal 5 wijken/buurtten worden verduurzaamd, ofwel minstens 1000 huurwoningen.
- **Eigen vastgoed:** Minimaal 10 gebouwen van het gemeentelijk vastgoed worden duurzaam gerenoveerd.
- **Scholen:** Minimaal 6 scholen worden duurzaam gebouwd of verbouwd.
- **Particulieren:** Minimaal 300 particuliere woningen worden duurzaam gebouwd of verbouwd. Bij afgifte van een bouwvergunning wordt getoetst op duurzaamheid.

Duurzaam vervoer

Het is een uitdaging om een evenwicht te bereiken tussen bereikbaarheid, economie, leefmilieu en klimaat. We willen allemaal snel overal naar toe kunnen en dat heeft gevolgen. Het goederen- en personenvervoer in Nederland zorgt samen voor 24 procent van de uitstoot van kooldioxide (CO₂). En dan zijn de internationale scheepvaart en luchtvaart nog niet eens meegerekend. Daarnaast veroorzaakt het vervoer veel uitstoot van fijnstof en stikstofoxiden (NO_x) en is er overlast door geluid en stank. Al die auto's nemen veel ruimte in beslag op wegen en parkeerplaatsen.

Elektrische auto's en laadpalen

Elektrisch vervoer is een duurzame manier van vervoer: het is schoner, stiller en zuiniger dan traditioneel rijden. De SP vindt dat gemeente het Hogeland bij vervanging van haar auto's moet kiezen voor de elektrische variant. De gemeente stimuleert het gebruik van elektrische auto's.

Slim reizen

Reizen met het openbaar vervoer is beter voor het milieu dan reizen met de auto. Daarom is behoud van een goed sluitend openbaar vervoersnet belangrijk.

Doelgroepenvervoer

Door vervoersstromen te combineren is minder inzet van taxibusjes nodig. Bovendien is het van belang dat het doelgroepenvervoer goed afgestemd is op het openbaar vervoer zodat er, indien mogelijk, combinaties gemaakt kunnen worden.

Ontspannen op het Hogeland

Op basis van een helder geformuleerde visie, en aansluitend een duidelijk uitvoeringsplan, zal in de gemeente het Hogeland op het gebied van recreatie en toerisme de verbinding gezocht moeten worden met zowel de stad als de andere omliggende gemeenten.

Wij vinden dat iedereen die betrokken is bij ontspanning, recreatie, toerisme, kunst en cultuur inbreng heeft in die visie. Het moet hún visie zijn, die zij met de gemeente delen. Het manifest voor kunst en cultuur Het Hogeland is een prachtige opmaat naar de visie op kunst, cultuur en ontspanning.

Een citaat uit het Manifest voor een leven lang kunst en cultuur op het Hogeland:

“Dit manifest vraagt aandacht voor het cultureel kapitaal en stelt de vraag hoe we samen, als inwoners en gemeentepolitiek, deze rijkdom zichtbaarder en toegankelijker kunnen maken voor alle inwoners van Het Hogeland en ver daarbuiten.”

Zoek niet de verschillen maar kijk naar wat verbindt.

De SP vindt dat nieuwe ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme ook vermaak en ontspanning moeten bieden voor onze eigen inwoners.

Door middel van promotiefilmpjes, fotopagina's en een goede inzet van sociale media zetten we ons gebied op de kaart en delen we evenementen en activiteiten. Daarbij nemen de (samenwerkende) marketingorganisaties die voor dit doel zijn opgetuigd het initiatief. (Waddenland, Kop van Noord-Groningen, Top van Groningen)

Het Hogeland heeft een breed aanbod op het gebied van overnachten. Ondernemers die willen uitbreiden in overnachtingsmogelijkheden bieden we ruimte. Maar slechts voor zover passend in het landschap: Wij zijn geen voorstander van grote vakantieparken in ons landschap.

Het prachtige cultuurhistorische landschap biedt veel ruimte voor fietsers, wandelaars en natuurkampeerplaatsen. De SP pleit voor meer fiets-oplaadpunten langs de fietsroutes. Daarnaast zijn picknickplaatsen en aantrekkelijke bankjes wenselijk langs wandelroutes en bij de parels van het Hogeland.

Lokale trekpleisters zoals onze borgen, eeuwenoude kerken, openbare kunst, musea en culturele evenementen, verdienen de steun van de gemeente, in de vorm van subsidies en eventueel het delen van kennis en kunde.

Laten we deze parels van het Hogeland koesteren en laten we ons als gemeente meer verbindend opstellen. Lokaal kennen we allemaal onze parels, we zien graag een ontwikkeling van een parelketting door het Hogeland, aansluitend op bijvoorbeeld het Pronkjewail-pad.

Borg Verhildersum in Leens

De scheve toren van Bedum

De kaap op Rottumeroog

Sport

Het Hogeland is een gemeente waar op veel plaatsen verschillende sporten uitgeoefend kunnen worden. Het is van groot belang dat onze sportaccommodaties goed bereikbaar zijn en toegankelijk zijn voor iedereen die mee wil doen.

Veel kunstgrasvelden voldoen niet aan de KNVB gebruiksnorm voor veilig sporten. De SP wil dat de gemeente onderzoekt of de kunstgrasvelden op het Hogeland voldoen aan deze norm.

De gemeente ondersteunt sportverenigingen in raad en daad bij het organiseren van sportieve activiteiten voor alle doelgroepen.

De inzet van sportcoaches is belangrijk, maar de SP ziet ook graag de verbreding van sportcoach naar buurt/sportcoach. Zo kan de verbinding gelegd worden tussen sport en bewegen, gezond opgroeien en weerbaar worden.

De SP wil dat de gemeente in overleg gaat met sportverenigingen over het onderhoud van accommodaties en velden.

Als verenigingen het onderhoud deels zelf willen doen, moet daar een financiële vergoeding tegenover staan. Daardoor kunnen verenigingen hun contributies laag houden en behouden zij hun leden.

We zien graag dat er in de openbare ruimte meer beweegtuinten komen zodat alle inwoners zonder daarvoor kosten te maken toch gezamenlijk kunnen bewegen. De functie van een beweegtuin heeft naast een sportfunctie ook een sociale functie.

Via het jeugdsportfonds en het kindpakket vanuit de minimaregelingen zetten we in op mogelijkheid tot sporten voor alle kinderen.

Beweegtuin Lauwersoog

Ingezoomd op het Hogeland

Het zou de vele dorpen en buurten geen eer aandoen om hier niet een korte opsomming te maken van enkele zaken die lokaal spelen en leven. **In plaats van holle zinnen uit te spreken en loze beloften te doen, gaan wij naar mensen toe.** Niet om te vertellen wat we belangrijk vinden. Maar vooral om te horen wat mensen zelf, als belanghebbenden, ergens van vinden.

- **We willen weten wat ú ergens van vindt. Samen zullen we kijken hoe wij als SP kunnen bijdragen in acties, en hoe we mensen kunnen ondersteunen in het laten horen van hun stem en het krijgen van grip op hun Hogeland.**
- **Wat we horen als we ons oor te luisteren leggen, nemen we mee in onze analyse van problemen en bij bepaling van ons standpunt in de gemeenteraad.**
- **Om hier als SP grip op te houden is het van groot belang om verspreid over het Hogeland veel ogen en oren te hebben.**

Deze ogen en oren vinden we natuurlijk onder onze leden, met wie we regelmatig in gesprek gaan. Maar we spreken ook graag met mensen buiten onze partij. Niet om hen te overtuigen van onze standpunten, maar vooral om met hen van gedachten te wisselen.

De komende jaren blijven we voortdurend gesprekken voeren met veel verschillende mensen die wonen, leven en/of werken op het Hogeland. Wanneer we signalen ontvangen dat er iets speelt in een dorp of buurt, komen we langs en gaan we in gesprek.

Bij ingrijpende ontwikkelingen in, of besluiten over de zorg gaan we in gesprek met mensen die hier mee te maken hebben en gaan krijgen.

Wij beloven niets dat we niet waar kunnen maken. Bij de SP kunt u er van op aan dat we niet *over*, maar *met* mensen praten. Dat we er zijn om samen meer grip te krijgen op onze eigen leefomgeving en gemeente.

De SP is een partij die niet alleen praat maar juist in actie komt.

Voorbeelden

Adorp

“Wat vinden de inwoners van Adorp zelf dat er met het oude voetbalveld moet gebeuren?” Dit vroegen wij ons deze zomer af na het lezen van een bericht op RTV Noord over een conflict tussen een groep bezwaarmakers en de gemeente en de vereniging van dorpsbelangen.

Wij zijn op onderzoek uitgegaan. Hebben de bezwaren van de tegenstanders gehoord, zijn in gesprek geweest met tientallen verschillende mensen, doordat we huis aan huis aangebeld hebben en gevraagd hebben: “Wat vindt u dat er moet gebeuren met het oude voetbalveld”.

Dit heeft een helder beeld opgeleverd, op basis waarvan wij een analyse hebben gemaakt. Deze analyse is de basis van het standpunt dat de SP inneemt en we hebben hieruit wijze lessen getrokken voor de toekomst.

Een stevige meerderheid is voorstander van nieuwbouw op de locatie van het oude sportveld. Draagvlak is er voldoende in de nabije omgeving. Mensen zien het als een impuls voor de leefbaarheid in het dorp, het draagt bij aan het bestaansrecht van de school, het geeft mensen van buiten de kans om zich in Adorp te vestigen, maar het geeft ook inwoners van Adorp zelf de kans om binnen hun eigen dorp te verhuizen en te veranderen van woning.

De zorgen die er leven kennen een overlap met de bezwaren. Daarom stellen wij de volgende voorwaarden voor:

- Vervang en compenseer openbaar groen dat verdwijnt vanwege deze nieuwbouw.
- Organiseer een inspraakavond waarbij de zorgen en ideeën rondom de verkeersontwikkelingen en de ontsluiting tijdens en na de bouwperiode besproken worden.

Wat we leren is dat het van belang is dat mensen zich gehoord voelen en antwoord krijgen op hun vragen. Zoals een uitleg waarom de voorkeur aan deze locatie wordt gegeven terwijl er ook ruimte beschikbaar is voor nieuwbouw aan de noordzijde van het dorp.

De gemeente heeft gekozen voor de vereniging van dorpsbelangen als aanspreekpunt. Ondanks meerdere verzoeken is er geen gesprek geweest tussen de gemeente en diegenen die zich niet vertegenwoordigd voelen door deze vereniging van dorpsbelangen. Dat is niet juist, een wethouder zou door iedereen te benaderen moeten zijn. Dit moet in de toekomst anders gaan.

Roodeschool

Aan de rand van Roodeschool, formeel nog net in Uithuizermeeden, komt mogelijk een grote kippenschuur. Als de aanvraag van een omgevingsvergunning gehonoreerd wordt, komen er op 250 meter van de dorpsrand van Roodeschool 48.000 kippen als nieuwe buur.

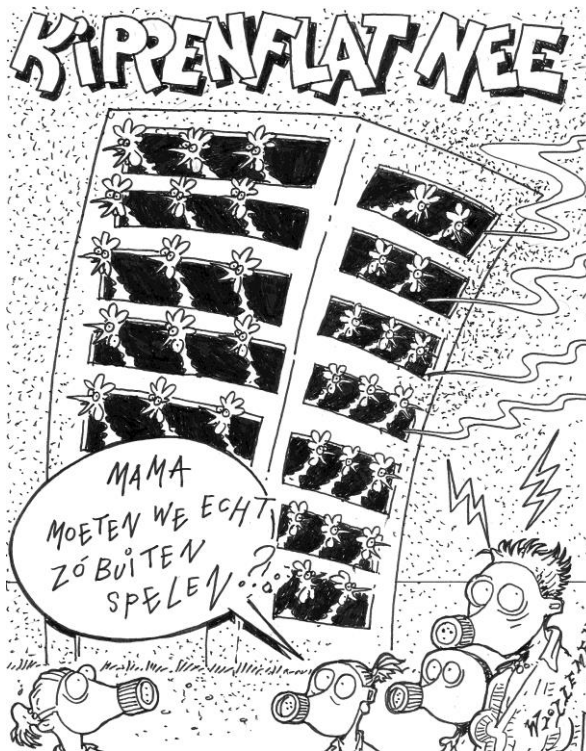
Het dorp ziet dit niet zitten om verschillende redenen:

- Voor direct aanwonenden verdwijnt het uitzicht.
- Grootschalige pluimveehouderij verhoogt de hoeveelheid fijnstof in de lucht.
- De stank die kippen produceren is erg vervelend.
- (hobby-)veeouders in de omgeving vrezen voor hun eigen dieren bij uitbraak van ziekten.
- De uitstoot van fijnstof en ammoniak heeft effect op het nabijgelegen werelderfgoed Waddenzeegebied.

De inwoners hebben een actiecomité in het leven geroepen, en de SP staat in woord en daad klaar om deze groep mensen waar mogelijk te ondersteunen.

In de gemeente en de provincie zoeken we de samenwerking op met medestanders en zorgen we dat het onderwerp op de agenda komt te staan.

De SP is van mening dat een dergelijke aanvraag bij de gemeente niet alleen op juridische kaders getoetst moet worden. De stem van omwonenden telt net zo zwaar mee als de juridische kaders. Bij een mogelijke komst van een grote pluimveehouderij moet er volgens de SP altijd een Milieu Effect Rapportage (MER) opgesteld worden. Daaraan kunnen zowel raad als college hun standpunt toetsen.

De SP komt ook na de verkiezingen langs

Bijvoorbeeld:

- **In Winsum:** Bij de ontwikkeling van plan Munsterveld staat de term “van gas los” centraal. De SP is blij met deze ontwikkeling. Een veel gehoorde opmerking tijdens onze gesprekken met inwoners was echter: “**De gemeente legt ons een hapklare brok voor, ze hebben geen antwoord op mijn vragen over overlast en inspraak, ho maar**”. We zien het als taak van een volksvertegenwoordiger om inwoners te wijzen op hun plichten, maar in dit geval ook op hun rechten. Communiceren over grote ingrijpende gebeurtenissen en ontwikkelingen in buurten doe je als gemeente eerst met direct betrokkenen, nog voor er een concreet plan ligt. Dat is hier niet gebeurd. Daarom komen we na de verkiezingscampagne nog dit jaar langs en gaan we huis aan huis vragen wat mensen zelf ervan vinden en wat voor adviezen ze hebben.
- **In Bedum:** In de buurt van de Kapelstraat en de Coendersstraat zullen we bij mensen langsgaan om te vragen wat gebeurd is op het gebied van de verkeersveiligheid naar aanleiding van een eerdere actie van de SP ter plaatse.
- **In Onderdendam en Bedum** zoeken we doorlopend de samenwerking met de Stichting Behoud Boterdiep om plannen voor het omleggen van het Boterdiep tegen te gaan en deze optie te schrappen als uitbreidingsmogelijkheid voor de fabriek van Friesland Campina.
- **In Oudeschip** willen we duidelijk krijgen wat we in de nieuwe gemeente nog meer kunnen betekenen voor de inwoners van dit dorp waarvan het voortbestaan onzeker is door de groeiende industrie in de Eemshaven.

Zwerfafval inzamelingsactie in Zoutkamp en Leens 24 maart 2018